

De nieuwe schoolstrijd

‘Dit heeft niks met competenties te maken, maar alles met een ranzige onderwijsorganisatie,’ aldus Ton van Haperen in zijn column in *het Onderwijsblad* van de Algemene Onderwijsbond.* Hij doelde hiermee op het verschijnsel dat leerlingen in het mbo vaak maar een paar dagen naar school gaan, hun tijd daar lanterfantend doorbrengen en toch met een diploma, dat volgens werkgevers nog maar weinig voorstelt, de school verlaten.

Van Haperen is niet de enige die felle kritiek uit op de huidige managementcultuur in het onderwijs. De vereniging Beter Onderwijs Nederland (BON) zegt het in zijn oprichtingsmanifest als volgt: ‘Tot overmaat van ramp is het ideaal van de individuele ontplooiing van de leerling of student – dat ook binnen het Nieuwe Leren zo’n dominante plaats inneemt – inmiddels een doeltreffend instrument gebleken in handen van onderwijsvernieuwend managers om de vakinhoudelijke aanspraken van gekwalificeerde vakdocenten te ontkrachten en de besteding van de geldstromen om te buigen in de richting van het management zelf.’

De politiek lijkt deze signalen, die breed in de media uitgemeten werden, inmiddels ook opgepikt te hebben. Een aantal politieke partijen riep zelfs in hun verkiezingsprogramma’s om vermindering van de overhead in het onderwijs en inperking van de macht van de manager. Het onderwijs moest weer teruggegeven worden aan de directbetrokkenen: leerlingen en docenten.

Het is echter ironisch dat de politiek zelf aan de wieg van het ‘managementdenken’ in het onderwijs stond. Al sinds 1994 stuurt de overheid aan op een grotere autonomie van schoolbesturen. Deze zijn zich vervolgens gaan professionaliseren en vanwege de door de overheid gestimuleerde fusies steeds groter en machtiger geworden. De lumpsumfinanciering maakte het karwei af.

Nu bij het ministerie van Onderwijs het besef begint door te dringen dat zij met hun decentralisatiepolitiek het veld geen dienst heeft bewezen, is het kwaad echter al geschied. Docenten klagen niet zelden dat zij zich gedegradeerd voelen tot lopendebandwerkers die een vanboven opgelegde onderwijsvisie blindelings moeten ondersteunen – een visie die vaak geen recht doet aan hun eigen professionele opvattingen. Sommige leraren

voelen zich zelfs geïntimideerd door hun management als zij zich kritisch uitlaten over het schoolbeleid. De BON heeft er al een meldpunt voor in het leven geroepen; alleen al in de eerste week kreeg de vereniging maar liefst vijftig meldingen binnen.

Ondertussen lijken de managers zich in te graven. Zij hebben zich eind vorig jaar verenigd in de VO-raad, een samenwerkingsverband van het Werkgeversverbond Voortgezet Onderwijs en Schoolmanagers_VO, dat zal gaan dienen als gesprekspartner van het ministerie van Onderwijs. De raad beschrijft zijn taak als het behartigen van ‘de collectieve belangen van het voortgezet onderwijs en de werkgeversbelangen van zijn leden’ – een op z’n minst nogal paradoxale *mission statement*.

Dat de VO-raad zich weinig gelegen laat liggen aan alle signalen vanuit de werkvloer bleek al tijdens de openingsconferentie: ‘Bent u het niet zat voortdurend geconfronteerd te worden met verhalen over tegenstellingen tussen docenten en directies, tussen professionals en bobo’s, tussen school en samenleving?’ Met deze opmerking zette Sjoerd Slagter, voorzitter van de raad, meteen al de toon: hij is niet van plan het werkveld serieus te nemen.

De vraag rijst dan ook hoeveel goeds van dit samenwerkingsverband te verwachten valt. De raad zal ongetwijfeld een belangrijke speler worden in het bepalen van het toekomstige onderwijsbeleid. Tegelijkertijd is hiermee de werknemers wederom een belangrijke kans ontzegd om inspraak te hebben in hun eigen werkveld.

In de nabije toekomst zullen vakbonden en vakverenigingen, zoals Levende Talen, dan ook hard nodig zijn om de balans in onderwijsland weer in evenwicht te krijgen.

Johan Graus
Hoofdredacteur

* Haperen, T. van. (2007, 13 januari). Niet op de BON. *het Onderwijsblad*, 2007(1), 17.